

Què són els Falcons
Document de Consens
Aprovat el 30 de gener del 2016

Federació de Colles de Falcons de Catalunya

Federació de Colles de Falcons de Catalunya

Què són els Falcons - Document de Consens

Els Falcons

Els Falcons som una manifestació de cultura tradicional i popular catalana que consisteix en la construcció i execució de figures humanes. Som el resultat de la transformació i evolució dels falcons creats per la Federació de Joves Cristians de Catalunya el 1932, que s'havien concebut com una traducció literal dels Sòkols txecoslovacs, una organització gimnàstica creada el 1862 a Txecoslovàquia que tenia un caràcter marcadament educatiu i culturitzant.

L'arribada a Catalunya del sòkol (que traduït al català vol dir falcó) va lligada a Palestra (1931) i, principalment, a la Federació de Joves Cristians de Catalunya (F.J.C. de C.) que, en pocs anys va convertir aquesta activitat en una pràctica molt estesa entre els seus nombrosos associats.

Després de la guerra civil (1936-1939) la Federació de Joves Cristians de Catalunya fou prohibida, i, doncs, les seves nombroses activitats van desaparèixer, per bé que alguns grups de falcons van reprendre l'activitat. D'aquest període tenim constància de tres grups: el de Sant Vicenç dels Horts, el de Llorenç del Penedès i el d'Ivars d'Urgell. (Aquests darrers, segons Cuscó, s'havien distanciat del tarannà fejecista i realitzaven un total de 72 números de gimnàstica, alguns d'acrobàcia, i castells de 5 pisos d'alçada).

L'any 1959 es crea el grup de falcons de Vilafranca que va donar un gir important en l'execució i organització dels falcons i que contribuï molt clarament a la incorporació dels falcons en l'àmbit festiu. Posteriorment s'han creat noves colles, moltes de les quals ja no estan en actiu, que, com la de Vilafranca, han sofert un procés de secularització adoptant un distanciament definitiu de la concepció gimnàstica dels grups fundacionals.

Aquests canvis conceptuals i pràctics adoptats per la majoria de les colles (pujar sense calçat, l'ús de la faixa i mocador, etc.) no són excloents amb els posicionaments més tradicionals (equipament esportiu més sobri, execució de figures i conjunts gimnàstics, etc) sinó que es complementen.

Ara bé, això ens porta a parlar de dos vessants falconeres clarament diferenciades: per una banda la vessant gimnàstica o tradicional, que manté l'arrel original dels antics falcons; i per una altra banda la vessant moderna, en el que la incorporació de la faixa i pujar sense calçat són elements representatius, així com donar importància als reptes i la superació. malgrat les diferències notables entre ambdós vessants són molt més els elements comuns: inclusió dels falcons en l'àmbit festiu, plantejament de les exhibicions, galeria de construccions comunes a tots els grups, etc.

Es coneix com a Falconer o Falconera, a la persona que desenvolupa l'activitat pròpia dels Falcons.

Característiques dels Falcons

Qualsevol formació o colla de Falcons, tal com solen anomenar-se, es caracteritza per uns elements definitoris de la pròpia disciplina, entre els que destaquen una vestimenta estrictament blanca, composta per camisa o polo de color blanc i pantalons blancs.

La pròpia evolució dels Falcons ha fet que la majoria de les formacions hagin incorporat la faixa i mocador com a elements a la vestimenta, però no són indispensables, donat que les formacions de caire més

Federació de Colles de Falcons de Catalunya

Què són els Falcons - Document de Consens

tradicional o original no en fan ús. Igualment passa amb el cinturó fosc, mitjons blancs i l'ús de calçat tipus victòria que encara mantenen únicament les formacions d'arrel tradicional.

Tot i mantenir una estètica comuna, cada formació es diferencia de les altres per tres elements, per una banda l'escut identificatiu de cada colla que ha d'anar col·locat de manera visible en la part de davant de la camisa o polo, i per altra banda el color de la faixa, sempre i quan la formació en faci ús. Per últim un altre element distintiu és el mocador, el color del qual sol anar lligat al color de la faixa.

Per definició cap dels elements distintius dels Falcons pot incorporar cap tipus de publicitat, donat que s'entén que la vestimenta és l'element que defineix a un col·lectiu o disciplina, i no només a una formació, així com tampoc als elements de seguretat com el casc. Per això l'ús de publicitat queda delegat als elements no definitoris de la disciplina, com poden ser dessuadores, samarretes, etc. sempre i quan aquests no es facin servir en la pròpia execució de l'activitat dels falcons. S'accepta que es puguin incorporar elements commemoratius de la pròpia colla com poden ser escuts d'aniversaris.

El treball en equip, la disciplina, l'esforç, el valor, l'equilibri, la força, el seny, la superació, la creativitat i la integració són valors que defineixen als Falcons i són els que volem transmetre.

Les construccions dels Falcons, les figures humanes

Tota disciplina comporta la utilització d'un llenguatge específic per a l'entesa entre membres. El llenguatge més comunament emprat és per mimetisme al que es fa servir en la tradició cultural popular per excel·lència de Catalunya, ara bé, no únicament donat que algunes formacions utilitzen terminologia pròpia del llenguatge d'execució d'exercicis gimnàstics.

L'activitat dels Falcons té com a finalitat realitzar figures humanes, i pot ser considerada una figura de Falcons qualsevol figura de 2 o més persones, estàtica o en moviment, sempre i quan aquesta impliqui un treball coordinat d'equilibri entre els membres que participen en la pròpia figura i aquestes compleixin amb els elements definitoris abans descrits.

Si algun membre corona la construcció, aquest un cop estigui col·locat al capdamunt de la figura, s'ha de col·locar obligatòriament dret amb els braços oberts (en creu), com la forma de salutació gimnàstica d'acabament d'execució d'un exercici que serveix per expressar la culminació d'aquest.

Les figures de Falcons s'han de regir per donar prioritat a la pròpia estructura més que als elements extres que únicament serveixin per fer-la més visual. En cap cas poden incloure cap element aliè a la pròpia figura que comporti qualsevol tipus de perill als membres que la componen o que la vigilen, com poden ser pirotècnies, estructures, etc. Ara bé l'exhibició de banderes, o elements publicitaris o distintius, sempre s'ha de regir pel principi de no ofensa, i pel principi de preservació de la identitat col·lectiva. Per aquest motiu, en qualsevol manifestació pública de la disciplina, s'ha d'evitar qualsevol element extra que desprestigi la pròpia disciplina. Entenent que quan una de les formacions participa en un acte privat pot utilitzar l'exhibició de banderes i elements aliens, sempre i quan aquests no alterin la solemnitat de la vestimenta definitiva.

La creativitat és un element indispensable en els Falcons i en la creació de les seves figures, d'aquí la gran diversitat de construccions que hi ha i no només en una formació, sinó que entre formacions la diversitat

Federació de Colles de Falcons de Catalunya

Què són els Falcons - Document de Consens

és encara més gran. La innovació és quelcom que és viu, es pot veure la creació de figures noves i la desaparició d'altres.

La gran diversitat de figures obliga a que la denominació de les mateixes sigui també un element creatiu, per això tradicionalment s'ha anomenat les figures de tres maneres: o bé descrivint la posició dels membres (per exemple; Piràmide Agenollats, Dos peus dalt, les "Munyeques" referint-se als canells, etc.); o bé fent un símil de la figura a un objecte (per exemple; els Calaixons, la Pira, les Espalmatòries, etc); o bé fent referència o bé portant el nom de la persona que l'ha creat (per exemple: el Capdil); o bé fent referència a dies assenyalats, festes especials o esdeveniments. Ara bé quan una colla incorpora una figura ideada per una altra, ha de mantenir el nom original i la forma de comptabilitzar-la, donat que la diversitat pot fer que la mateixa figura tingui diferents nomenclatures, com ha succeït. Per això treballarem per unificar els criteris de denominació de les figures, i parlar tots un llenguatge comú.

Ara bé, les figures poden adaptar-se o evolucionar, en aquest cas, una figura nova, no es regeix per aquests criteris, per tant aquesta tindrà una nova denominació, sempre i quan la variació de la figura originària sigui substancialment significativa.

Per evitar problemes de denominacions de figures la Federació de Colles de Falcons de Catalunya ha de disposar d'un catàleg de totes les figures actuals o que ja no es fan, a disposició i consulta, evitant així problemes de denominació, i millorant a l'homogeneïtzació i reconeixement de la disciplina. Això obliga que cada vegada que una colla ideï una figura nova, ho posi en coneixement de la federació per tal de poder-la incloure en el catàleg de registre.

L'acompanyament musical de les figures humanes

Tot i que no és originari, l'acompanyament musical s'ha convertit en un element indispensable en l'execució de les figures. Aquest acompanyament musical hauria de ser prioritàriament de música tradicional catalana, donat que el ventall és prou gran i si s'escau, de música tradicional no catalana. Interpretada amb instruments tradicionals catalans, com poden ser la gralla, la tarota, la gralla baixa, el tabal, el flabiol, principalment; ara bé, sense tancar-se a la incorporació d'altres instruments, sempre respectant l'origen cultural tradicional i popular de la pròpia disciplina.

Aquest respecte per la tradició musical encara s'entén com a més imprescindible en els moments en què la imatge col·lectiva és més important que la individual, com poden ser les trobades, respectant el principi de preservació de la identitat col·lectiva. Igualment de recomanable és fer ús d'aquesta preservació en actuacions, en què la manifestació cultural és entesa com un element representatiu d'un territori. En cercaviles i esdeveniments privats, pot ser bon lloc, per fer ús d'aquelles músiques o acompanyaments menys tradicionals, donat que la diversitat de públic i la no tan rígida i estricta representació col·lectiva poden ajudar a una millor connexió amb el públic.

L'evolució i mimetisme amb d'altres manifestacions, ha estat l'origen que en algunes de les colles s'hagi incorporat el toc de salutació, quan el nen/a encarregat de coronar la figura ha arribat al seu punt àlgid, just abans que obri el seus braços en senyal de consecució de la figura i previ al desmuntatge de la mateixa. Però no és quelcom estès ni obligatori en totes les formacions.

Federació de Colles de Falcons de Catalunya

Què són els Falcons - Document de Consens

Considerant que pot ésser un valor afegit alhora que el públic entengui quan la figura ha arribat a la seva culminació.

Aquest document és fruit del consens de les colles federades a la Federació de Colles de Falcons de Catalunya, aprovat en l'Assemblea General Extraordinària del 30 de gener del 2016.

Pere Rovira i Marcè
Presidència
Federació de Colles de Falcons de Catalunya

David Serrano i Santó
Secretaria
Federació de Colles de Falcons de Catalunya

Vilafranca del Penedès a 30 de gener del 2016

